

Svet
Evropske unije

Bruselj, 18. marec 2024
(OR. en)

7065/24

Medinstitucionalna zadeva:
2024/0054(NLE)

ENER 98
ENV 226
CLIMA 89
IND 108
RECH 88
COMPET 233
ECOFIN 245

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: PRIPOROČILO SVETA o nadaljevanju usklajenih ukrepov za zmanjšanje
 povpraševanja po plinu

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

o nadaljevanju usklajenih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po plinu

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 v povezavi s členom 194(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Namen tega priporočila je spodbuditi države članice k nadaljevanju tekočih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja, sprejetimi na podlagi Uredbe Sveta (EU) 2022/1369¹, da bi dosegli 15-odstotno zmanjšanje povpraševanja po plinu v primerjavi z referenčnim obdobjem od 1. aprila 2017 do 31. marca 2022. Namen tega priporočila je tudi spodbuditi države članice, da Eurostatu še naprej poročajo o tekočem zmanjšanju povpraševanja, vključno z razčlenitvijo porabe plina po sektorjih.
- (2) Uredba (EU) 2022/1369 je bila sprejeta zaradi krize v oskrbi s plinom, ki jo je povzročila vojaška agresija Rusije proti Ukrajini. Njen cilj je prostovoljno in, če je potrebno, obvezno zmanjšanje povpraševanja po plinu v Uniji, olajšanje polnjenja skladišč, omejitev nestanovitnosti cen in zagotovitev boljše pripravljenosti na morebitne nadaljnje motnje v oskrbi. Sprejeta je bila zaradi pereče potrebe, da se Unija odzove z začasnimi ukrepi v duhu solidarnosti med državami članicami.

¹ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

- (3) Na podlagi Uredbe (EU) 2022/1369 so si morale države članice po najboljših močeh prizadevati za zmanjšanje porabe plina za 15 % najprej v obdobju od 1. avgusta 2022 do 31. marca 2023 in, po podaljšanju uporabe Uredbe (EU) 2022/1369 z Uredbo Sveta (EU) 2023/706², v obdobju od 1. aprila 2023 do 31. marca 2024. Če bi se prostovoljni ukrepi za zmanjšanje povpraševanja izkazali za nezadostne za obravnavo tveganja hudega pomanjkanja oskrbe, je bil Svet pooblaščen, da na predlog Komisije razglasi pripravljenost na ravni Unije, ki bi sprožila obvezno zmanjšanje povpraševanja. Države članice so sprejele ukrepe za zmanjšanje svojega povpraševanja po plinu v duhu solidarnosti, ki so prinesli 15-odstotno dejansko zmanjšanje povpraševanja po plinu po vsej Uniji od avgusta 2022 do decembra 2023.
- (4) Na podlagi Uredbe (EU) 2022/1369 mora Komisija do 1. marca 2024 opraviti nov pregled navedene uredbe glede na splošno stanje v zvezi z oskrbo Unije s plinom in Svetu predložiti poročilo o glavnih ugotovitvah.

² Uredba Sveta (EU) 2023/706 z dne 30. marca 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2022/1369 glede podaljšanja obdobja zmanjšanja povpraševanja pri ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter okrepitve poročanja in spremljanja njihovega izvajanja (UL L 93, 31.3.2023, str. 1).

- (5) Komisija v poročilu ugotavlja, da se je zanesljivost oskrbe s plinom zaradi ciljno usmerjenih naložb in številnih ukrepov, vključno z zmanjšanjem povpraševanja na podlagi Uredbe (EU) 2022/1369, sicer izboljšala, splošna zanesljivost oskrbe pa ostaja kočljiva. Razmere na svetovnem trgu plina so še vedno zaostrene in pred obdobjem 2025–2027 ni pričakovati znatnega povečanja svetovnih zmogljivosti utekočinjanja, pri čemer še vedno obstajajo druga tveganja, ki lahko poslabšajo zdajšnjo zanesljivost stanja oskrbe. Komisija je v poročilu tudi ugotovila, da je zmanjšanje povpraševanja znatno prispevalo k postopni opustitvi približno 65 milijard kubičnih metrov plina iz Rusije v letu 2023, zlasti v sektorjih gospodinjstev in industrije. Zmanjšanje povpraševanja je bilo leta 2023 ključnega pomena za to, da so bile ob koncu zime ravni skladiščenja ustrezne, poleti pa zagotovljena potrebna prožnost za doseg obveznosti 90-odstotnega skladiščenja iz Uredbe (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta³.

³ Uredba (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (UL L 280, 28.10.2017, str. 1).

- (6) Nedavni primeri znatne nestanovitnosti cen, tudi poleti in jeseni 2023, ko so se zaradi dogodkov, kot so bili stavka v avstralskih obratih za izvoz utekočinjenega zemeljskega plina in motnje na plinovodu Balticconnector, cene v nekaj tednih zvišale za več kot 50 %, kažejo, da so cene na trgih še vedno občutljive na razmeroma majhne pretrese v zvezi s ponudbo in povpraševanjem. V takih razmerah lahko strah pred pomanjkljivo oskrbo z zemeljskim plinom sproži sistemske odzive po vsej Uniji z resnimi posledicami za cene energije. Poleg tega se je zaradi znatnega zmanjšanja uvoza plina po plinovodih iz Rusije v zadnjem letu razpoložljivost splošne oskrbe s plinom v Uniji znatno zmanjšala v primerjavi z obdobjem pred krizo. Unija je leta 2023 iz Rusije prejela približno 25 milijard kubičnih metrov plina po plinovodih, dobave iz Rusije pa so skupno znašale le 15 % celotnega uvoza Unije (plin po plinovodih in utekočinjeni zemeljski plin) v primerjavi s 45 % leta 2021.
- (7) Zaradi še vedno krhkega ravnovesja med ponudbo in povpraševanjem lahko motnje oskrbe s plinom pomembno vplivajo na trg plina in cene električne energije ter lahko škodijo konkurenčnosti gospodarstva Unije in imajo negativen učinek na državljane in podjetja Unije. V ta namen je priporočljivo, da države članice v duhu solidarnosti nadaljujejo usklajeno zmanjševanje povpraševanja, da bi bilo med drugim mogoče učinkovito ponovno napolniti skladišča ob minimalnih motnjah na trgu, s čimer bi prispevali tudi k zanesljivosti oskrbe s plinom pred zimo 2024–2025. Proaktivni in usklajeni prihranki zmanjšujejo tveganje negativnega učinka, ki bi ga morebitno pomanjkanje plina lahko imelo na konkurenčnost industrije Unije.

- (8) Od začetka veljavnosti Uredbe (EU) 2022/1369 sta se raven pripravljenosti na trgu plina in zanesljivost oskrbe v Uniji znatno izboljšali. Kljub temu še naprej obstaja tveganje za zanesljivost oskrbe Unije z energijo, saj so svetovne razmere na trgu plina še naprej napete, cene pa še vedno višje, kot so bile njihove ravni pred krizo. Razmere še poslabšuje nestanovitnost trga, ki je med drugim posledica geopolitičnih napetosti, trenutno na primer krize na Bližnjem vzhodu in v Rdečem morju. Zaradi motenj v oskrbi plina in napetosti na trgu v preteklih mesecih je dvanajst držav članic še vedno na stopnji zgodnjega opozarjanja ali stopnji pripravljenosti, kakor sta opredeljeni v Uredbi (EU) 2017/1938.
- (9) Te možne težave za zanesljivost oskrbe še poslabšuje več dodatnih tveganj, vključno s prenehanjem veljavnosti trenutnega sporazuma o tranzitu ruskega plina prek Ukrajine 31. decembra 2024, v okviru katerega je bilo leta 2023 prenešenih približno 14 milijard kubičnih metrov plina. Druga tveganja so možna okrepitev povpraševanja po utekočinjenem zemeljskem plinu v Aziji, ki bi zmanjšala razpoložljivost plina na svetovnem trgu plina, mrzla zima 2024–2025, zaradi katere bi se lahko povpraševanje po plinu v Uniji povečalo za do 30 milijard kubičnih metrov, ter ekstremne vremenske razmere, ki bi lahko vplivale na skladiščenje električne energije iz hidroelektrarn in proizvodnjo jedrske energije zaradi nizkih vodostajev ter posledično povečale povpraševanje po proizvodnji električne energije iz plina. Dodatna tveganja izhajajo iz morebitnih motenj v kritični infrastrukturi, na primer zaradi sabotaže plinovoda Severni tok septembra 2022 ali motnje na plinovodu Balticconnector oktobra 2023, ter iz poslabšanja geopolitičnih razmer, zlasti v državah in regijah, ki so pomembne za zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji, kot sta Ukrajina in Bližnji vzhod.

- (10) Razmere na svetovnih trgih plina so še vedno zaostrene in tako naj bi ostalo še nekaj časa. Kot ugotavlja Mednarodna agencija za energijo (IEA) v svojem srednjeročnem poročilu o plinu za leto 2023, se je svetovna oskrba z utekočinjenim zemeljskim plinom le rahlo povečala leta 2022 (za 4 %) in leta 2023 (za 3 %). IEA v svojih svetovnih energetskih napovedih za leto 2023 pričakuje, da bodo tržna ravnovesja v bližnji prihodnosti ostala krhka, dokler ne bodo v obdobju 2025–2027 na voljo nove zmogljivosti v zvezi z utekočinjenim zemeljskim plinom.
- (11) Nedavno sprejeti Direktivi (EU) 2023/1791⁴ ter (EU) 2023/2413⁵ Evropskega parlamenta in Sveta bosta prispevali k doseganju ciljev Unije glede razogljičenja in strukturnemu zmanjšanju povpraševanja v bližnji prihodnosti v skladu s Pregledom globalnega stanja COP28, ki priznava potrebo po pravičnem, urejenem in poštenem prehodu s fosilnih goriv v energetskih sistemih. Čeprav ukrepi, ki jih morajo države članice sprejeti za prenos navedenih direktiv, v obdobju uporabe tega priporočila večinoma še ne bodo veljali, pa bodo taki ukrepi prispevali k zmanjšanju povpraševanja po plinu v letih po prenosu navedenih direktiv. Glede na to, da bo treba nekatere pomembne ukrepe iz navedenih direktiv prenesti šele do oktobra 2025, je primerno priporočiti, da se v prehodnem obdobju do tega prenosa navedenih direktiv zmanjša povpraševanje po plinu.

⁴ Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (UL L 231, 20.9.2023, str. 1).

⁵ Direktiva (EU) 2023/2413 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o spremembi Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 in Direktive 98/70/ES glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov ter razveljavitvi Direktive Sveta (EU) 2015/652 (UL L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- (12) Zmanjšanje povpraševanja po plinu s strani držav članic lahko prispeva zlasti k polnjenju podzemnih skladišč, da se zagotovijo ustrezne ravni zanesljivosti oskrbe za zimo 2024–2025 in prepreči ponovno premajhna napolnjenost skladišč v zimi 2025–2026. Nadaljevanje zmanjševanja povpraševanja po plinu bo pripomoglo tudi k ohranjanju pritiska na zniževanje cen v korist odjemalcev Unije in industrijske konkurenčnosti.
- (13) Priporočilo o varčevanju s plinom ne bi smelo vplivati na potrebo po spoštovanju ciljev držav članic glede razogljičenja. To priporočilo zato ne bi smelo odvrniti držav članic od nadaljevanja prehoda s premoga na plin, na primer za proizvodnjo električne energije, če tak prehod državam članicam pomaga doseči njihove cilje razogljičenja, kakor so določeni v celovitih nacionalnih energetske in podnebne načrtih, vzpostavljenih na podlagi Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta⁶.

⁶ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebne ukrepe, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

- (14) V določbah tega priporočila o zmanjšanju povpraševanja se še naprej upoštevajo posebne okoliščine. Države članice lahko pri odločanju o ukrepih za zmanjševanje povpraševanja po plinu razmislijo o upoštevanju takih posebnih okoliščin, med drugim z znižanjem priporočenega cilja glede zmanjšanja povpraševanja po plinu, kadar se država članica sooča s krizo pri oskrbi z električno energijo, kakor je navedeno v Uredbi (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta⁷. Tak scenarij bi lahko vključeval omejitev, ki je sorazmerna z znatnim povečanjem porabe plina za proizvodnjo električne energije, potrebno za znatno večji izvoz električne energije v sosednjo državo članico zaradi izjemnih okoliščin, kot je nizka razpoložljivost vodne ali jedrske energije v zadevni državi članici ali v sosednji državi članici, v katero se izvozi znatno več električne energije –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

⁷ Uredba (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES (UL L 158, 14.6.2019, str. 1).

1. Brez poseganja v obveznosti držav članic na podlagi Uredbe (EU) 2017/1938 se državam članicam priporoča, da obravnavajo težave pri oskrbi s plinom, da se v duhu solidarnosti zagotovi zanesljivost oskrbe Unije s plinom z izboljšanim usklajevanjem in spremljanjem nacionalnih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter poročanjem o njih.
2. V tem priporočilu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
 - (a) „poraba plina“ pomeni celotno dobavo zemeljskega plina za dejavnosti na ozemlju države članice, vključno s končno porabo gospodinjstev, industrije in proizvodnje električne energije, vendar med drugim izključuje plin, ki se uporablja za napolnitev skladišč, v skladu z opredelitvijo „dobave, pretvorbe in porabe plina“, ki jo uporablja Komisija (Eurostat);
 - (b) „referenčno obdobje“ pomeni obdobje od 1. aprila 2017 do 31. marca 2022;
 - (c) „referenčna poraba plina“ pomeni količino povprečne porabe plina v zadevni državi članici v referenčnem obdobju; za države članice, v katerih se je poraba plina v obdobju od 1. aprila 2021 do 31. marca 2022 povečala za vsaj 8 % v primerjavi s povprečno porabo plina v referenčnem obdobju, „referenčna poraba plina“ pomeni le količino porabe plina v obdobju od 1. aprila 2021 do 31. marca 2022;
 - (d) „surovina“ pomeni „neenergetsko rabo zemeljskega plina“, kot je navedeno v izračunih energetskih bilanc Komisije (Eurostat).

3. Državam članicam se priporoča, da v obdobju od 1. aprila 2024 do 31. marca 2025 (v nadaljnjem besedilu: obdobje zmanjševanja) zmanjšajo porabo plina za vsaj 15 % v primerjavi s svojo povprečno porabo plina v referenčnem obdobju.
4. Za namene zmanjšanja porabe plina v vsaki državi članici v obdobju zmanjševanja se priporoča, da je povpraševanje po plinu za 15 % manjše od referenčne porabe plina.
5. To priporočilo ni naslovljeno na državo članico, katere elektroenergetski sistem je sinhroniziran le z elektroenergetskim sistemom tretje države, v primeru, da ni več sinhroniziran s sistemom te tretje države, ter vse dokler so za zagotovitev varnega in zanesljivega delovanja elektroenergetskega sistema potrebne storitve izoliranega elektroenergetskega sistema ali druge storitve za operaterja prenosnega sistema za električno energijo.
6. To priporočilo ni naslovljeno na državo članico, dokler ta država članica ni neposredno povezana s povezanim plinskim sistemom katere koli druge države članice.

7. Za namene ciljnega zmanjšanja povpraševanja po plinu iz točke 4 lahko države članice, ki se odločajo o ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu, razmislijo o tem, da bi upoštevale posebne okoliščine, tako da:
- (a) od referenčne porabe plina, ki se uporablja za izračun ciljnega zmanjšanja povpraševanja odštejejo količino plina, ki je enaka razliki med njihovim vmesnim ciljem za 1. avgust 2022 iz Priloge 1a Uredbe (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta⁸ in dejansko količino skladiščenega plina dne 1. avgusta 2022, če so na navedeni datum izpolnile vmesni cilj;
 - (b) od referenčne porabe plina, ki se uporablja za izračun ciljnega obveznega zmanjšanja povpraševanja, odštejejo količino plina, porabljenega v referenčnem obdobju kot surovina;
 - (c) referenčno porabo plina, ki se uporablja za izračun ciljnega zmanjšanja povpraševanja, prilagodijo, tako da odštejejo količino povečane porabe plina zaradi prehoda s premoga na plin, ki se uporablja za daljinsko ogrevanje, če to povečanje v obdobju od 1. avgusta 2023 do 31. marca 2024 znaša vsaj 8 % v primerjavi s povprečno porabo plina v referenčnem obdobju in kolikor je to povečanje mogoče neposredno pripisati prehodu;

⁸ Uredba (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2022 o spremembi Uredb (EU) 2017/1938 in (ES) št. 715/2009 glede skladiščenja plina (UL L 173, 30.6.2022, str. 17).

- (d) cilj zmanjšanja povpraševanja znižajo za 8 odstotnih točk, če je njihova povezanost z drugimi državami članicami, merjena v trdni tehnični izvozni zmogljivosti v primerjavi z njihovo letno porabo plina v letu 2021 manjša od 50 % in je bila zmogljivost na povezovalnih plinovodih v druge države članice dejansko uporabljena za prevoz plina na ravni vsaj 90 % v preteklem mesecu, razen če lahko države članice dokažejo, da ni bilo povpraševanja in je bila zmogljivost maksimalno povečana ter da so njihovi domači obrati za utekočinjeni zemeljsko plin komercialno in tehnično pripravljeni preusmeriti plin v druge države članice do količin, ki jih zahteva trg;
 - (e) cilj zmanjšanja povpraševanja začasno znižajo, da ublažijo tveganje za oskrbo z električno energijo, ki bi za posledico lahko imelo krizo pri oskrbi z električno energijo na njihovem ozemlju ali v sosednji državi članici, zlasti, če ni ekonomskih alternativ za nadomestilo plina, ki je potreben za proizvodnjo električne energije, ne da bi bila pri tem resno ogrožena zanesljivost oskrbe. Kadar se država članica odloči, da zniža cilj zmanjšanja povpraševanja, se priporoča, da Komisijo obvesti o svoji odločitvi in razlogih zanj.
8. Ukrepi, ki jih izberejo države članice za zmanjšanje povpraševanja, bi morali biti jasno opredeljeni, pregledni, sorazmerni, nediskriminatorni in preverljivi.
9. Državam članicam se priporoča, da se pri sprejemanju ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po plinu, ki vplivajo na odjemalce, ki niso zaščiteni odjemalci, kakor so opredeljeni v členu 2, točka 5, Uredbe (EU) 2017/1938, ravna po objektivnih in preglednih merilih, pri katerih se upoštevajo njihov gospodarski pomen in med drugim naslednji elementi:
- (a) učinek motenj na dobavne verige, ki so ključnega pomena za družbo;

- (b) morebitni negativni učinki v drugih državah članicah, zlasti na dobavne verige sektorjev nižje v verigi, ki so ključnega pomena za družbo;
 - (c) morebitna dolgotrajna škoda na industrijskih obratih;
 - (d) možnosti za zmanjšanje porabe in nadomestitev proizvodov v Uniji.
10. Državam članicam se pri odločanju o ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu priporoča, da preučijo ukrepe za zmanjšanje porabe plina v sektorju električne energije, ukrepe za spodbujanje prehoda na druga goriva v industriji, nacionalne kampanje ozaveščanja ter ciljno usmerjene obveznosti za zmanjšanje ogrevanja in hlajenja z namenom spodbujanja prehoda na goriva iz obnovljivih virov in zmanjšanje porabe v industriji.
11. Priporoča se, da države članice obvestijo Komisijo o ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu, ki še niso bili uradno priglašeni Komisiji na podlagi Uredbe (EU) 2022/1369.
12. Priporoča se, da države članice še naprej spremljajo izvajanje vsakršnih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po plinu na svojem ozemlju in o svoji porabi plina (v terajoulih, TJ) prek Eurostata poročajo Komisiji vsaj vsaka dva meseca in najpozneje do 15. dne naslednjega meseca.
13. Priporoča se, da poročanje Eurostatu vključuje razčlenitev porabe plina po sektorjih, vključno s porabo plina v naslednjih sektorjih:
- (a) vložek plina za proizvodnjo električne energije in toplote;

(b) poraba plina v industriji;

(c) poraba plina v gospodinjstvih in pri storitvah.

14. Za namen točk 2(a) in (d) ter točk 12 in 13 bi bilo treba šteti za relevantne opredelitve pojmov in statistične konvencije iz Uredbe (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta⁹.
15. Priporoča se, da Komisija podpira izvajanje tega priporočila skupaj s koordinacijsko skupino za plin, ustanovljeno s členom 4 Uredbe (EU) 2017/1938, s spremljanjem zmanjšanja povpraševanja, doseženega po sektorjih, in sprejetih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po plinu.

V ...,

Za Svet

predsednik/predsednica

⁹ Uredba (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o statistiki energetike (UL L 304, 14.11.2008, str. 1).